

Regeringskansliet
m.remissvar@regeringskansliet.se
jorgen.sundin@regeringskansliet.se

Yttrande över EU-kommissionens förslag till förordning om restaurering av natur.

Er beteckning: M2022/01470

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Södermanlands län delar EU-kommissionens ambition och vilja att öka fokus på restaurering av biologisk mångfald, men anser att förslaget saknar konkreta metoder för att kunna utföra åtgärder på privat mark utan att det strider mot ägande- och brukanderätten. Det behövs också fördjupade analyser för att ta ställning till om legalt bindande mål är rätt verktyg för att uppnå det grundläggande syftet att restaurera naturen i de delar som går utöver vad som krävs enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet.

Övergripande synpunkter på förslaget

Länsstyrelsen i Södermanlands län anser att det är av stor vikt att tempot för att nå uppsatta mål avseende biologisk mångfald ökar och att betydelsen av biologisk mångfald för resiliens mot klimatförändringarna lyfts fram. Nuvarande styrmedel för att bromsa förlusten av biologisk mångfald har inte varit tillräckliga.

Länsstyrelsen i Södermanlands län anser dock att det finns skäl att överväga om rättsligt bindande mål är rätt verktyg för att uppnå det grundläggande syftet att restaurera naturen i de delar som går utöver vad som krävs enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet.

Länsstyrelsen bedömer att resurserna som går till genomförandet av förslaget kan komma till större nytta om de i stället skulle användas direkt för att förstärka befintliga system för finansiering av restaureringsåtgärder. Man kan argumentera för att vi inte behöver fler regelpaket, utan att vi behöver mer resurser till de som redan finns. Resursbehovet för övervakning och rapportering enligt förslaget är stort. Det bör noteras att en för stor omfattning av rapportering och

övervakning riskerar att ta resurser från faktiska åtgärder. Arbetet med restaureringsförordningen måste vara kostnadseffektivt - så att angelägna åtgärder blir genomförda - och inte bli fokuserat på att bara kartera, följa upp och övervaka.

EU-kommissionens förslag till förordning är mycket omfattande och det kommer att krävas stora insatser för att göra tillräckliga insatser inom utsatt tid. Länsstyrelsen i Södermanlands län bedömer att en väsentlig del av arbetet med restaurering av natur kommer att utföras i Länsstyrelsernas regi eller med Länsstyrelserna som part. Förväntas medlemsländerna hantera det huvudsakliga arbetet inom ramen för befintliga medel och personalresurser? De beskrivna budgetkonsekvenserna av förslaget är endast fokuserade på konsekvenser på EU-nivå och inte på vilken administration som förslaget skulle innebära för medlemsländerna, även om det är mycket bra att förordningen tagit fram siffror som visar hur mycket vi vinner över tid på att restaurera.

Framför allt finns det till måläret 2030 uppenbara utmaningar i att skala upp verksamheten på länsstyrelserna vad gäller personal samt ledning och styrning av arbetet. Länsstyrelsen i Södermanlands län upplever redan nu att tillgången på arbetskraft - med rätt kompetens inom ekologi och naturvård, samt för det praktiska utförandet - kan vara bristfällig. Det är därför bråttom att få styrmedel och finansieringslösningar på plats om det ska finnas någon chans att hinna med de högt uppsatta målen till 2030.

Det är värdefullt ur naturvårdssynpunkt att man betonar att åtgärder behövs även utanför formellt skyddade områden. Detta stämmer väl överens med Länsstyrelsens arbete med grön infrastruktur, där hela landskapet ingår. Enligt förslaget ska restaureringsinsatser genomföras på stora arealer land- och vattenområden. För att arbetet ska bli framgångsrikt och effektivt är det väsentligt att insatserna genomförs utifrån ett landskapsperspektiv. De regionala handlingsplanerna för grön infrastruktur utgör här viktiga underlag. Genom att utgå från var i landskapet vi har höga naturvärden idag och koncentrera restaureringsinsatserna hit, har vi möjlighet att uppnå mesta möjliga naturvårdsnytta för pengarna ur ett långsiktigt perspektiv. I en utpekad värdestrakt för gräsmarker och skyddsvärda träd kan det till exempel handla om att kombinera olika insatser inom jord- och skogsbruket som både bevarar och stärker de naturvärden som finns där idag.

Av stor vikt är att lägga fokus på att skydda områden i första hand, för att slippa restaurera i ett senare skede – något som ofta är mindre

effektivt än att kunna behålla områden i gott tillstånd. För att bibehålla gott tillstånd måste effektiva stödsystem utarbetas som hjälper markägare sköta marker med ett långsiktigt perspektiv.

Markåtkomst är en av nyckelfaktorerna för att nå de högt ställda ambitionerna i förslaget till EU-förordning. Det tycks som att förslaget är framtaget med utgångspunkten att all mark är tillgänglig för restaureringsåtgärder. En stor andel av markerna som berörs är privatägd vilket försvårar ett genomförande av förslaget till förordning avsevärt. Länsstyrelsen i Södermanlands län vill betona att vårt nuvarande arbete med att stärka biologisk mångfald i princip helt bygger på någon form av avtal och med en stor frivillighet från markägare. Detta innebär att det kan vara svårt att öka tempot på det sättet som EU-kommissionen föreslår. Det måste säkerställas att inte enskilda markägare eller näringar lider oproportionerligt stor ekonomisk skada och undersökas hur tillgång till mark bäst ska lösas utan påverkan på ägande- och brukanderätten.

I Södermanlands län skulle det behöva restaureras betydligt mer areal i odlingslandskapet, såsom naturbetesmark, slåtterängar, skogsbeten samt brynzoner mot skog än det görs idag – men som förslaget ser ut nu baseras bedömningen av måluppfyllelse på ett fåtal index. Länsstyrelsen i Södermanland vill påpeka att det är extra olyckligt om rättsligt bindande krav på ett fungerande jordbruksekosystem bedöms utifrån så få index. Gällande och kommande stödsystem behöver också ses över så att de inte motverkar propositionens syften, t ex så att extensivt bete tillåts.

Ur ett mångfaldsperspektiv är en nyckel till ett fungerande jordbruksekosystem i Sverige ett välkött odlingslandskap där markerna betas och brukas. Att då ha ett mål om att andelen mark som tas ur produktion ska öka är olämpligt. Uttrycket ”tas ur produktion” avseende jordbruksmark som t ex ligger i träda eller sås in med blommande örter blir också delvis missvisande, och definitionen behöver ses över.

För svenska förhållanden innebär också förslaget att vi kommer att behöva fler betesdjur för att hålla våra marker öppna. Erfarenhetsmässigt vet vi att det redan nu är svårt att hitta betesdjur och djurhållare, vilket kan hindra eller försena måluppfyllelsen.

Arbetet med att ta fram de nationella restaureringsplanerna kommer vara ett mycket omfattande arbete och tiden för framtagandet är kort. Även om det förväntas att man i framtagandet av restaureringsplanerna i huvudsak ska lita sig på befintlig kunskap så måste man ta i beaktande att det finns stora kunskapsluckor. Att planera och genomföra

nödvändiga insatser kommer kräva betydande resurser och det kommer att ta tid att utarbeta den nationella restaureringsplanen och skapa de förutsättningar som krävs för att uppnå målen. Det är viktigt att detta arbete inte tar resurser från aktivt åtgärdsarbete.

Intressekonflikter kommer behöva hanteras i samband med framtagandet av restaureringsplanerna. För att ge legitimitet till dessa planer och de efterföljande åtgärderna är det mycket viktigt att det finns ordentligt med tid för att alla intressenter ska kunna vara delaktiga i framtagandeprocessen.

Länsstyrelsen saknar analys av kulturmiljöfrågorna för att åtgärder för restaurering inte ska förstöra kulturarv och urholka de kulturella ekosystemtjänsterna.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Beatrice Ask med handläggare Helena Larsdotter som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef samt tf avdelningschef Erik Hjortsberg, medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.